

B.K. BIRLA CENTRE FOR EDUCATION

SARALA BIRLA GROUP OF SCHOOLS
A CBSE DAY-CUM-BOYS' RESIDENTIAL SCHOOL

ANNUAL EXAMINATION (2025-26) SANSKRIT

Class : VII

Date : 23.03. 2026

Duration : 3.00 Hrs

Max. Marks : 80

सामान्यनिर्देशाः

1. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे 6 पृष्ठानि मुद्रितानि सन्ति ।
2. कृपया सम्यक्तया परीक्षणं कुर्वन्तु यत् अस्मिन् प्रश्नपत्रे 17 प्रश्नाः सन्ति ।
3. अस्मिन् प्रश्नपत्रे चत्वारः भागाः सन्ति ।
4. प्रत्येकं भागम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि ।
5. उत्तरलेखनात् पूर्वं प्रश्नस्य क्रमाङ्कः अवश्यं लेखनीयः ।
6. प्रश्नस्य क्रमाङ्कः प्रश्नपत्रानुसारम् एव लेखनीयः ।
7. सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लेखनीयानि ।
8. प्रश्नानां निर्देशाः ध्यानेन अवश्यं पठनीयाः ।

प्रश्नपत्रस्वरूपम् -

'क' भागः अपठितावबोधनम्

08 अङ्काः

'ख' भागः व्यावहारिक व्याकरण

33 अङ्काः

'ग' भागः साहित्य कौशल

19 अङ्काः

'घ' भागः लेखन कौशल

20 अङ्काः

खण्ड. क. अपठित गद्यांश

प्रश्न.1. निम्नलिखितं अपठितं गद्यांशं पठित्वा एतदाधारितप्रश्नानाम् उत्तराणि चित्वा लिखत -

वने एकः सिंहः निवसति स्म। सिंहः गुहायां शयनं करोति स्म। कोऽपि मूषकः तत्र आगत्य सिंहस्य शरीरे अधावत्। कुपितः सिंहः मूषकं करे गृह्णाति। मूषकः निवेदयति मां मा मारय अहं ते सहायता करिष्यामि। सिंहः हसन् अवदत् लघुमूषकः मम सहायता कथं करिष्यति ? एकदा सिंहः जाले अपतत्। सः उच्चैः अगर्जत्। तस्य गर्जनं श्रुत्वा मूषकः आगच्छत्। सः जालं दन्तैः अकर्तयत्। बन्धनमुक्तः सिंहोऽवदत् मित्रं तु लघुः अपि वरम्।

i- एक वाक्येन उत्तरत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

2

क. एकदा जाले कः अपतत् ?

ख. सिंहस्य गर्जनं श्रुत्वा कः आगच्छत् ?

ग. सिंहः कथम् अगर्जत् ?

ii- पूर्णवाक्येन उत्तरं लिखत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

4

क. मूषकः किं निवेदयति ?

ख. सिंहः हसन् किम् अवदत् ?

iii- उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत - (केवलं प्रश्नद्वयम्)

2

क. मूषकः जालं कैः अकर्तयत् ? (दन्तैः / कर्ण / नासिका)

ख. सिंहः कुत्र शयनं करोति स्म ? (आसने / नद्या / गुहायां)

ग. सिंहस्य शरीरे कः अधावत् ? (वानरः / मूषकः / मक्षिका)

खण्ड. ख. व्यावहारिक व्याकरण

प्रश्न.2. विकल्पेभ्यः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत -

6

i. उद्याने ----- वृक्षौ स्तः। उचितेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयतु।

क. द्वे

ख. द्वौ

ग. त्रयः

घ. त्रयम्

ii. कार्यक्षेत्रे किं करणीयम् ?

क. शयनीयम् ख. त्वरणीयम् ग. वदनीयम् घ. पठनीयम्

iii. ————— कुक्करः क्षेत्रे धावति । उचितेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयतु ।

क. एके ख. एका ग. एकम् घ. एकः

iv. घ्रा + क्त्वा = ————— । प्रत्ययं संयोजयतु ।

क. घ्रातुम् ख. घ्राय ग. घ्रात्वा घ. घ्राक्त्वा

v. ————— गृहाणि सन्ति । उचितेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयतु ।

क. नवम् ख. नवानि ग. नव घ. नव

vi. 'पश्यन्तु' इति शब्दस्य अर्थः कः ?

क. वे दोनों देखें ख. वे सब देखें ग. दोनों घ. तीनों

प्रश्न.3. विकल्भेयः उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत —

4

i. ----- जनन्या सह गृहम् अगच्छम् । उचितेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयतु ।

क. त्वम् ख. आवाम् ग. अहम् घ. वयम्

ii. त्वं मित्रेण सह कुत्र अगच्छः ?

क. शहरात् ख. अगायत् ग. जयपुरदर्शनम् घ. अगायाम्

iii. अहम् प्रतियोगितायां गीतम् ----- । उचितेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयतु ।

क. अगायः ख. अगायत् ग. अगायाम् घ. अगायम्

iv. आवाम् वीरौ ----- । उचितेन पदेन रिक्तस्थानं पूरयतु ।

क. आसम् ख. आसीत् ग. आस्व घ. आस्म

प्रश्न. 4. अधोदत्तानां लड.लकारस्य प्रश्नानाम् उत्तरं एकदेन लिखत ।

4

क. एकस्मिन् वृक्षे कः अवसन् ?

ख. कः खगशिशूनां रक्षणम् अकरोत् ?

ग. अहं कुत्र पुस्तकं अनयम् ?

घ. मार्जारं दृष्ट्वा गृधः किम् अपृच्छत् ?

प्रश्न. 5. निर्देशानुसारं उत्तरत — (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

4

i. 'गृधः' शब्दस्य अर्थः कः ?

ii. 'श्रोतुम्' शब्दस्य अर्थः कः ?

iii. 'धर्मपरायण' शब्दस्य अर्थः कः ?

iv. 'सततम्' शब्दस्य अर्थः कः ?

v. 'पालयत' शब्दस्य अर्थः कः ?

प्रश्न. 6. निम्नलिखितानां शब्दानां वर्ण-विच्छेदं कुरुत —

2

क. वचसा ख. वदनीयम्

प्रश्न. 7. गम् (जाना) धातोः लृट् -लकारस्य (भविष्य काल) रूपं लिखत ।

3

प्रश्न. 8. उकारान्त-पुल्लिङ्ग-साधु' शब्दस्य रूपं लिखत ।

5

प्रश्न. 9. अधोलिखितं पठितं गद्यांश पठित्वा प्रदत्त प्रश्नानाम् उत्तराणि चित्वा लिखत —

5

सिद्धार्थः समर्थश्च द्वे मित्रे आस्ताम् । सिद्धार्थस्य पिता सामान्यः अध्यापकः आसीत् । परन्तु समर्थस्य पिता रत्नव्यापारी आसीत् । तस्य गृहे विशालम् आधुनिकैः सर्वविधैः सुख-साधनैः सम्पन्नम् आसीत् । तस्मिन् भवने द्वाविंशतिषु प्रकोष्ठेषु चतुश्चत्वारिंशत् द्वाराणि , अष्टात्रिंशत् गवाक्षाः, एकत्रिंशत् विद्यात-व्यजनानि, सप्तविंशतिः दीपदण्डाः, विंशतिः वातानुकूलानि च आसान् गृहस्य समीपे एकम् उपवनम् आसीत् ।

i. सिद्धार्थस्य पिता कः आसीत् ?

क. अध्यापकः ख. वकीलः ग. डॉक्टरः घ. वैज्ञानिकः

ii. कति विद्युत व्यजनानि ?

क. सप्तदशः ख. दशः ग. एकत्रिंशत् घ. त्रिंशत्

iii. कस्य गृहे विशालम् आधुनिकैः च आसीत् ?

क. सिद्धार्थस्य ख. समर्थस्य ग. पवनस्य घ. मुकेशस्य

iv. समर्थस्य पिता कस्य व्यापारी आसीत् ?

क. सोना ख. चावल ग. चाँदी घ. रत्न

v. गृहस्य समीपे एकम् किम् आसीत् ?

क. कूपः ख. नद्या ग. उपवनम् घ. रत्न

खण्ड. ग. साहित्य कौशल

प्रश्न. 10. एकपदेन उत्तरत लिखत। (केवलं पंचप्रश्नाः)

5

- i. विद्यालये कः महोत्सवः आसीत् ।
- ii. वचसा किं करणीयम् ?
- iii. जनाः कैः पीडिताः सन्ति ?
- iv. गृधः कीदृशः आसीत् ?
- v. केन हीनाः न शोभन्ते
- vi. 'हन्तुम्' शब्दे कः प्रकृति प्रत्ययः अस्ति ?

प्रश्न. 11. पूर्णवाक्येन उत्तरत –

6

- क. वृक्षात् पर्णं कुत्र पतति ?
- ख. चटका पिपीलिका च कथं अवसताम् ?
- ग. छात्रजीवने किम् आवश्यकी विद्यते ?

प्रश्न. 12. क्रियापदानि लोटलकारे परिवर्त्य वाक्यानि पुनः लिखत –

4

- क. ताः स्त्रियः ओदनं पचन्ति ।
- ख. यूयं स्वदेशं गच्छथ ।
- ग. आवां संस्कृतलेखं लिखावः ।
- घ. वयं वायुयानं रचयामः ।

प्रश्न. 13. संस्कृतभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

4

- क. विद्या रूपी धनं सभी धनों से श्रेष्ठ है।
- ख. मैं खेलकर पढ़ता हूँ।
- ग. मित्र और शत्रु व्यवहार से बनते हैं।
- घ. पक्षी आकाश में उड़ते हैं।
- ड. विद्वान का सभी जगह सम्मान होता है।

खण्ड. घ. लेखन कौशल

प्रश्न. 14. पाठ्यपुस्तकात् कौडिप द्वौ श्लोकौ लिखत –

5

प्रश्न. 15. कश्मिश्चित् एकस्मिन् विषये विज्ञापनं रचयत।

5

प्रश्न. 16. अनुच्छेदलेखनं करोतु – (केवलमेकं प्रश्नं)

5

- क) विद्या महत्त्वम्
- ख) अस्माकम् विद्यालय

प्रश्न 17. चित्रं दृष्ट्वा मंजूषायां दत्तैः शब्दैः पंच वाक्यानि प्रपूर्य वर्णनं कुरुत –

5

मंजूषा	
मालाकारः, पुष्पेभ्यः, उद्यानम्, पुष्पाणि, भ्रमराः	
1, _____	
2, _____	
3, _____	
4, _____	
5, _____	

***** शुभकामनाएँ *****